

או פעמיים, לראות אם יהיו בו סימני טומאה, ולאחריהם הכהן מחליטו או מטהרו.

ואותם ימים שהוא מוסגר בהם, נקראים "ימי הסגרו".

ב. אותם ימים מעת שטימאהו הכהן והחליטו, עד שנרפא נגע הצרעת מן הצרוע, הם הנקראים "ימי גמרו" [או "ימי חלוטו"].

ג. משנרפא הנגע, מביא המצורע שתי צפרים. האחת נשחטת על מים חיים.

ובמים המעורבים בדמה של הציפור השחווטה, טובל הכהן את הציפור החיה, יחד עם עץ ארו ושני תולעת ואזוב.

ומזה מהמים על המצורע.

והצפור החיה משולחת על פני השדה.

ומגלח המצורע את כל שערו ואחר כך טובל במקוה, וסופר שבעה ימים בהם הוא יושב מחוץ לאהלו, והם הנקראים "ימי ספרו".

וביום השביעי מגלח שנית, ואחר כך טובל.

וביום השמיני מביא את קרבנותיו.

ומצורע **בימי ספרו** [בשבעת הימים שהוא

סופר אחר שנרפא הנגע], **ובימי גמרו** [בימים שאחר החלטו כטמא על ידי הכהן ועד שנרפא הנגע].

על כל אלו שנזכרו, אם נטמא הנזיר בהם: **אין הנזיר מגלח תגלחת טומאה.**

ומזה הנזיר **בשלישי ושביעי** לטומאתו ממי חטאת של פרה אדומה, כשאר טמאים.

ובגמרא יתבאר על איזה טומאות — מאלו שנשנו במשנתנו — אומרת המשנה שהוא צריך הזאת שלישי ושביעי.

ואינו סותר את הקודמים שכבר מנה. ב-ת

ומתחיל הנזיר **ומונה מיד** — ביום השביעי אחר שנטהר ואף קודם שהעריב שמשו — את הימים שנותרו לו למנות מימי נזירותו, אבל אותם הימים אין עולים לו מן המנין.

וקרבן טומאה אין לו.

באמת אמרו, כלומר: הלכה למשה מסיני: (1)

ימי הזב והזבה של נזיר ונזירה —

וכן **ימי הסגרו של מצורע** [קודם שהוחלט על ידי הכהן לטמא] שהיה נזיר —

הרי אלו עולין לו. (2)

1. המפרש, וכן הוא בירושלמי.

2. א. מלשון התוספות שכתבו גבי זב וזבה וז"ל: נזיר שהתחיל למנות ונעשה זב" משמע, שאם היה זב בתחילה אין הדין כן, וצריך ביאור.

ב. מלשון התוספות שכתבו "וימי הסגרו שפרחה בו צרעת, והסגיר אותו הכהן ועמד בעיניו או כיהה [שסימני טהרה הם] עולין לו לימי נזירות" משמע, [וכמו שכתב ב"ארזי

הלבנון"], שלא אמרו במשנתנו שימי הסגרו עולין לו, אלא אם כן לבסוף טיהרו הכהן ולא החליטו.

ואולם הגר"ז בכתבים [הובא שם ב"ארזי הלבנון"], תמה בזה על לשון התוספות, ופשיטא ליה שימי הסגרו עולין לו בכל אופן, ואפילו אם לבסוף הוחלט.

ג. בפשוטו מה שהזכיר התנא שימי טומאה של זב וזבה עולים לו, הוא כדי להשמיענו שאף

גמרא:

שתי גזירות — האחת מאוחרת מחברתה
— גזרו חכמים על ארץ העמים⁽⁶⁾:

בתחילה גזרו חכמים טומאה רק על הנוגע
או הנושא את עפרה, ואחר כך הוסיפו לגזור
אף על אויר ארץ העמים, ובגזירה שניה זו
שגזרו על אוירה **איבעיא** להו לבני הישיבה:

האם **ארץ העמים משום אוירה** [אויר ארץ
העמים] **גזרו עליה**, כלומר: האם כל הנכנס
באויר ארץ העמים טמא הוא ואין צורך
שיאהיל על הקרקע,⁽⁷⁾ כי טעם הטומאה הוא
כדי שלא יצאו מארץ ישראל לחוץ לארץ,
ולפיכך כל שנכנס באוירה הרי הוא טמא.

או דילמא משום גושא [גושי העפר שבארץ
העמים] **גזרו עליה**, כלומר: אין אדם נטמא
בטומאת ארץ העמים — כשלא נגע או נשא
את עפרה — אלא אם האהיל על קרקע ארץ
העמים, כי טעם הטומאה הוא משום מתים
שבארץ העמים,⁽⁸⁾ ולפיכך אינו טמא אלא
כשהאהיל עליהם בלא חציצה, וכשאר

שנינו במשנה: אבל הסככות והפרעות:

ומביאה הגמרא מה ששנינו [ראה אהלות ח
ב] לפרש מה הן סככות ומה הן פרעות:

ואלו הן הסככות: אילן המוסך [המסוכך] **על
הארץ** וידוע שיש תחת אחד הענפים כזית
מן המת, ואם נכנס אדם תחת האילן הרי
הוא טמא מדרבנן.⁽³⁾

ופרעות: אבנים היוצאות [בולטות, וזה הוא
לשון "פרעות" מלשון "גדל פרע שער
ראשו"] **מן הגדר** של בית הקברות לרשות
הרבים, ופעמים שהנשים קוברות שם את
נפליהן, וידוע שאכן אחד האבנים מאהילה
על נפל אך אין ידוע איזו היא, והלך אדם
ברשות הרבים תחת אחד האבנים, הרי הוא
טמא מדרבנן.⁽⁴⁾

שנינו במשנה: **וארץ העמים**:⁽⁵⁾

הרא"ש בגיטין ח ב ד"ה אלא, וכן נראה מלשון
התוספות שם, **ואולם ראה מה שהובא ונכתב
בזה בהערות בסוף הסוגיא**.

6. כמבואר בשבת טו ב.

7. וכגון שבא לארץ העמים בתוך אהל החוצץ
בפני הטומאה, או שהיה עומד על גבי גשר,
שהגשר אוהל הוא החוצץ בין הטומאה
שמתחתיו לבין העומד על גביו.

8. כתבו התוספות: "מפני מתי מבול או מפני
רוב מישראל שנהרגו בחוץ לארץ", כלומר:
אפילו לדעת הסובר שקברי גויים אינם מטמאים
באוהל, מכל מקום יש בה טומאה משום מתי
ישראל, שיטה מקובצת.

על פי שאלו טמאים טומאת שבעה בכל זאת ימי
טומאתם עולים לו; ואולם צריך ביאור למה לא
נזכרו גם הנדה והיולדת שהן טמאות שבעה.

3. אבל מן התורה אינו טמא, כי אין בענפים
פוחח טפח וענפי האילן רחוקים זה מזה, ואין
כאן שיעור רוחב אוהל כדי לטמאו מן התורה.

4. אבל מן התורה אינו טמא, כי ספק טומאה
ברשות הרבים היא, היות ואין ידוע תחת איזו
אבן קבור הנפל, וספק טומאה ברשות הרבים
הרי הוא טהור; אבל אם הלך תחת כל האבנים
שבודאי הלך גם תחת אותו אבן שמתחתיו קבור
הנפל, הרי הוא טמא מן התורה.

5. ספק הגמרא מתבאר בפנים על פי תוספות

טומאת מת. (9)

תא שמע ממשנתנו:

“אבל הסככות וכו’ וארץ העמים וכו’ על אלו אין הנזיר מגלח ומזה בשלישי ובשביעי” ממי חטאת.

ואי אמרת “משום אוריא גזרו עליה” ואף הנכנס באוירה מבלי שיאהיל על המת הרי הוא טמא, אם כן הזאה למה לי?!

כלומר: כיון שטומאה דרבנן היא, ודאי שאין מקום להחמיר בטומאה זו להצריכו הזאת שלישי ושביעי —

ואף אין לך לומר: משום הטועים שיאמרו: טומאה זו טומאת מת דאורייתא היא, ויבואו להקל אף בטומאת מת דאורייתא, לכן נחמיר עליו להצריכו הזאת שלישי ושביעי, אף זה אינו אם תמצי לומר “משום אוריא גזרו עליה”, כי היות ונטמא הוא אף כשאינו מאהיל או נוגע בכלום, הרי ידעו הכל שאין זו טומאת מת דאורייתא אלא טומאה דרבנן בעלמא היא, ושוב אין להצריכו הזאת שלישי ושביעי בין כשנגע בגושה בין שנכנס באוירה.

אלא לאו, בהכרח משום גושא גזרו עליה ואינו טמא אלא כשמהיל על הקרקע, ויבואו האנשים לטעות שטומאת מת דאורייתא היא, ויבואו להקל אף בטומאות דאורייתא של מת שלא להצריכם שלישי ושביעי, ולכן החמירו להצריך הזאת שלישי ושביעי. (10)

ודחינן: לא תוכיח ממשנתנו ש“משום גושא גזרו עליה”, לעולם אימא לך “משום אוריא גזרו עליה”, וכי קתני במשנתנו “ומזה בשלישי ובשביעי”, אין זה עולה על טומאת ארץ העמים — ואף ששויה היא במשנתנו בין שאר הטומאות — אלא אשאר על שאר הטומאות שנזכרו במשנתנו. (11)

ומוכיחה הגמרא כדחיה זו:

הכי נמי ממתברא שלא שנינו “ומזה בשלישי ובשביעי” על כל הטומאות שנשנו במשנתנו אלא על חלקם:

מדקתני במשנתנו בין שאר הטומאות שנטמא הנזיר בהם: “וכלים — של עץ — הנוגעים במת” —

וכי הני כלים בני הזאה אינון למי שנגע בהם, כלומר: וכי אדם הנוגע בכלי עץ

9. הנכנס לארץ העמים ולא נגע או נשא את עפרה, אין הוא טמא אלא אם כן נכנס בה ראשו ורובו, וכמבואר בסוף הסוגיא.

10. נתבאר על פי התוספות לעיל כ א ד”ה לימא שהזכירו סוגיא זו וביאורה, ועל פי פשטות דבריהם שם, שנידון הגמרא כאן לענין הזאה, אינו נוגע רק לטומאת אוריה של ארץ העמים, אלא אף לענין טומאת מגע הגוש או נשיאתו. ואולם אין הדבר מוסכם שנידון הגמרא לענין

הזאה הוא אף על מגע הגוש, ויש המפרשים בשיטת התוספות שאין הנידון אלא על אור ארץ העמים; וראה בזה בהערה אחרונה שבסוף סוגיא זו; וראה עוד באותה הערה ביאור אחר בשם הרא”ש, בתליית הגמרא את דין ההזאה בספק אם משום גושא או אוריא גזרו עליה.

11. נתבאר על פי המבואר בהערה קודמת, שלא רק בטומאת “אוריה” של ארץ העמים אמרו בסוגיתנו שאם “משום אוריא גזרו עליה” אין

אם יש בינו ובין הטומאה דף רחב טפח העומד בגובה טפח, הרי הוא חשוב אוהל לחצוץ בינו ובין הטומאה

דתניא: **הנכנס לארץ העמים בשירה תיבה ומגדל**, והם מיני ארגזים גדולים הנישאים על גבי בהמה, ואינם מיועדים לשיבת אדם בתוכם, (2) וזה ישב בתוכם ונכנס לארץ העמים.

רבי מטמא את היושב בה.

ורבי יוסי ברבי יהודה מטהר את היושב בה.

לגמרא לפרש שהמשנה עוסקת בכלי עץ, כתבו התוספות "משום דבלאו הכי קים ליה דקתני אשאר דעל כרחק לאו אכולהו קאי ומזה בשלישי ובשביעי" דהא קתני נמי "ימי ספרו ימי גמר", דלאו בני הזאה אינון.

ורבינו עקיבא איגר הביא בגליונו את שיטת בעל המאור, שהנוגע בכלי מתכות שנגעו במת אינו מזה בשלישי ובשביעי, ולפי זה קושיית הגמרא היא אף אם משנתנו עוסקת בכלי מתכות; וראה גם ברמב"ן פרשת חוקת.

וראה עוד בתוספות שהוכיחו מסוגייתנו, שדין "חרב הרי הוא כחלל" שהוא טעון הזאה שלישי ושביעי לא נאמר אלא בכלי מתכות, ושלא כדברי ה"ר יצחק מסימפונט שאין חילוק בין כלי מתכות לכלי עץ, ראה בדבריהם.

1. גירסת הגמרא וביאורה מתבארים כאן על פי פירושה השני של תוספות, וכשיטת פירוש זה נקטו התוספות בעירובין ל ב ד"ה ומר, וכן החליטו התוספות בחגיגה כה א ד"ה אהל; ותוכן פירושה הראשון של התוספות, יתבאר בהערה אחרונה שבסוף סוגיא זו.

2. כמבואר לקמן בהמשך הסוגיא.

שנגעו במת, טעון הזאת שלישי ושביעי! (12)

אלא בהכרח **שמע מינה** שלא שנינו "ומזה בשלישי ובשביעי" על כלים הנוגעים במת אלא **אשאר**, ואם כן יכולים אנו להוציא מכלל מה ששנינו "ומזה בשלישי ובשביעי", גם את הנכנס לארץ העמים.

לימא כתנאי (1), האם נאמר שספק הגמרא אם "משום גושא גזרו עליה" או "משום אוירא גזרו עליה", נחלקו בו תנאים:

מי שהאהיל על המת הרי הוא טמא, אבל

צריך הזאת שלישי ושביעי לנטמא בה, אלא שאף הנטמא בעפר ארץ העמים על ידי נגיעה או משא אינו צריך הזאת שלישי ושביעי.

12. ביארו התוספות, שהנוגע בכלי מתכות שנגעו במת אכן טמא הוא טומאת שבעה, וכמו שדרשו חז"ל מן הפסוק בפרשת חוקת "בחלל חרב" שהוא בא ללמד "חרב הרי הוא כחלל", וצריך הזיית שלישי ושביעי.

ולפי זה הוקשה להם, מנין לפרש את המשנה בנוגע בכלי עץ שאינו טמא טומאת שבעה, והרי יש לומר שמשנתנו עוסקת בנוגע בכלי מתכות, ואכן צריך הוא הזיית שלישי ושביעי!?

ותירצו בשם רבינו תם, שבהכרח אין משנתנו עוסקת בנוגע בכלי מתכות, שאם כן אף היה מגלח עליו, כיון ש"חרב הרי הוא כחלל", ובמשנתנו הרי מבואר שאינו מגלח עליו.

ושלח לו רבינו חיים כהן: "אי זה בית אשר תבנו לי", כי אין לך בית שאין בה כלי מתכות שהיה באהל המת, ואם הנזיר מגלח עליו אף הכהן מוזהר שלא ליטמא בו, וכמו ששנינו במסכת שמחות "כל טומאה שהנזיר מגלח עליה כהן מוזהר עליה, ועוד הקשה לו ממקום אחר.

וליישב קושיית רבינו תם, דאם כן מנין